

خروج

لیست
عناوین

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارہ مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکت: پژوهش مساله محور
راهبر دگرا

راهبر دگرا

• روش تحقیق مسئله محور راهبردیگرا

• محمد تقی دشتی

• مرکز پژوهشی مینا

- ن و القلم و مایسترون . سوره قلم/ آیه 1
- سوگند به قلم و آن چه می نگارد

• امام علی ع: لا یتفعُ اجتهادِ بغير تحقیق

- هیچ تلاشی بدون تحقیق نفعی ندارد (معجم غررالحکم ص 249)

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله يابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارہ مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکث: پژوهش مساله محور
راهبر دگرا

کلیات

مقدمات

- ۱- عقب ماندگی در روش پژوهش و قالبی و شکلی شدن پژوهش ها و لزوم تحول در این عرصه
- ۲. پژوهش و نویسندگی «علم»، «فن» و «هنری» است برای کشف و بیان حقایق و انتقال تحلیل ها، دانش ها و عقاید.
- ۳. مساله محور نبودن اغلب پژوهش ها . ۱۲ درصد
- ۴-غلبه فرهنگ شفاهی بر فرهنگ کتابت در میان ایرانیان،
 - الف-عدم انتقال تجارب ، یافته ها و حکمت ها و علوم به نسل های بعدی و از بین رفتن ذخایر علمی کشور .
 - ب- سیالیت ، ابهام و نادقیق بودن مطالب شفاهی و تاثیر نامطلوب آن بر حقایق و واقعیت ها در جریان انتقال.
 - ج- ضعف توجه و عدم بزرگداشت نویسندگان و پژوهشگران و اهل علم توسط مردم و از بین رفتن انگیزه ها و استعدادهای موجود در کشور.
 - د-عدم شکل گیری نظام پژوهشی قدرتمند در میان مردم به دلیل فقر کشور از نظر پژوهشگر و نویسنده.

چرا پژوهشهای ما حل مسئله نمی کنند؟

- عدم اتصال نهاد علم به صنعت و پژوهش به اجرا؛ (از انتخاب موضوع پژوهش گرفته تا شناسایی مسائل، انجام مراحل پژوهش تا حل مسئله)
- مقدمه این کار مسئله محور کردن پژوهشهاست و دو روش برای این کار وجود دارد که باید مراکز پژوهشی اتخاذ کنند و الا امکان اثربخشی و اجرایی سازی پژوهش ها وجود ندارد:
- الف - روش spm : روش مسئله محور راهبردگرا - توضیح مختصر - نشریه افق مکت
- ب- روش pdia : روش انطباق مداوم مسئله محور- توضیح مختصر- مثال خانواده

- مقام معظم رهبری در سخنرانی آبان ۱۴۰۰ برای نخبگان، حدود ۴۵ بار از واژه مسئله استفاده کردند. در سخنرانی های متعدد در مورد اتصال صنعت به پژوهش صحبت فرمودند و در شعار امسال نیز تولید دانش بنیان را محور قرار دادند.

- مقام معظم رهبری در زمینه اتصال نهاد علم و پژوهش دانشگاهی به اجرا و حل مسئله فرموده‌اند: «باید کار به جایی برسد که هر پایان‌نامه‌ای که یک دانشجو در زمینه‌های گوناگون علمی تهیه می‌کند، از همان اولی که این پایان‌نامه می‌خواهد تشکیل بشود، یک حامی داشته باشد؛ چه از بخش خصوصی، چه از بخش دولتی. ما باید به اینجا برسیم، کما این که الان در خیلی از کشورهای دنیا همین جور هم هست. در جلسه دفاع دانشجوها، صاحبان صنایعی که مرتبط با آن پایان‌نامه است می‌آیند می‌نشینند، همان‌جا آن دانشجویی را که دارد از پایان‌نامه‌اش دفاع می‌کند شکار می‌کنند، قرارداد می‌بندند، می‌روند از او استفاده می‌کنند.»

- «بیانات در دیدار نخبگان و استعدادهای برتر علمی»، ۲۵ مهر ۱۳۹۷: www.farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۱۳۹۷: ۴۰۷۲۵.

- «مسئله محوری» در بحث‌ها و در کارها جزو توصیه‌های ما بوده.

- (بیانات در ارتباط تصویری با نمایندگان تشکل‌های دانشجویی، ۹۹/۲/۲۸)

- **مسئله محور بودن شرکت های دانش بنیان و لزوم متوجه بودن آن به حل مسائل کشور (۱۴۰۱/۱/۲۲)**

علم مجرد و به تنهایی کافی نیست؛ باید علم را به فناوری،
فناوری را به صنعت و صنعت را به توسعه‌ی کشور وصل کنیم.

۱۳۸۵/۰۱/۰۱

هدف پژوهش دو چیز است: یکی رسیدن به مرجعیت علمی و
حضور در جمع سرآمدان علم و فناوری، دوم حل مسائل
کنونی و آینده‌ی کشور.

۱۳۹۷/۰۳/۲۰

نتایج ملموس
مسئله محوری

به مثابه سیستم
عیب یابی و رفع
موانع برای نظام
اجرایی کشور

رسیدن به درک
مناسب از واقعیت در
سیاستگذاری ها و
برنامه ریزی ها (برنامه
هفتم توسعه)

تصمیم سازی برای مدیران
و نهادها و ارتقای
کارآمدی آنها به دلیل
اخذ تصمیمات
درست (کلینیک خانواده-
وزارت خانواده)

تقویت نتیجه
محوری و حل
مشکلات و
آسیب های
جامعه (کلید
پیشرفت)

پیشگیری از تعمیق
مسائل و بروز
آسیب ها و
تهدیدات پیش رو

ایجاد شناخت و علم
نسبت به وضع موجود
و تقویت آینده نگری

موفقیت بیشتر
سازمان های ناظر
در رویکرد
مسئله محوری

پیشگیری از فساد و
انحراف به دلیل
ایجاد حساسیت در
محیط

ارتباط مسئله محوری
و جلوگیری از تعمیق
مسئله با مأموریت
اصلی سازمان های
نظارتی

- **الف - مسئله محوری یا رویکرد حل مسئله، حوزه‌ای است که از علم سایبرنتیک (فرمانشناسی) وارد مدیریت شده است؛** مفهوم پایه‌ای آن نقش تنظیم‌کنندگی آگاهانه چرخه بازخور است. سازوکار این چرخه بدین شکل است که هنگامی که این چرخه‌ها نتوانند به اهداف تنظیم‌شده دست یابند، درون سیستم مسئله ایجاد خواهد شد.
- **ب - مسئله محوری روی دیگر سکه هدف محوری در سازمان‌ها است؛** هر سازمانی برای تحقق هدف یا مجموعه‌ای از اهداف به وجود آمده و عدم تحقق آن‌ها به منزله تولید مسئله است. اما همان‌طور که برخی صاحب‌نظران سازمان، از جمله اسکات، معتقدند، در واقع بسیاری از سازمان‌ها رفته‌رفته اهداف اصلی (مبتنی بر مسائل) خود را فراموش و اهداف انحرافی و غیرمبتنی بر مسائل اصلی - همچون بقا، توسعه، تأمین منافع اعضا و ... - را جایگزین اهداف اصلی می‌نمایند.
- **ج -** به نظر می‌رسد تمرکز سازمان بر فاصله میان وضعیت موجود با وضعیت مطلوب (مسئله)، مؤثرتر از تمرکز آن بر صرفاً وضعیت مطلوب (مثلاً چشم‌انداز یا اهداف استراتژیک) یا صرفاً وضعیت موجود است؛ در واقع نتیجه مسئله محوری، تمرکز بر مسائل خاص و محوری (فاصله وضع موجود با وضع مطلوب) و متناسب‌سازی راهبردهای اتخاذشده با مسائل شناسایی‌شده است که معمولاً سازمان‌های عمومی به‌منظور پرداختن به آنها ایجاد شده‌اند.
- **د - مسئله محوری یعنی برنامه‌ریزی سازمان بر اساس مسائل احصاء و اولویت‌بندی‌شده با محوریت حل مسائل؛** بنابراین سنجش عملکرد بخش‌های مختلف سازمان باید بر اساس میزان حل مسائل باشد.
- **ه - سازمان مسئله‌محور دائماً مسائلی را که در حوزه مأموریتش قرار دارد، رصد و بر اساس چشم‌انداز و واقعیت‌های محیطی آنها را اولویت‌بندی نموده و بدین ترتیب اهداف خود را مشخص می‌نماید.** در این سازمان‌ها ساختار سازمانی بر اساس پاسخ به نیازهای مخاطبان و حل مسائل مرتبط شکل می‌گیرد. در این ساختار آنچه مهم است و باید ساختاردهی شود چگونگی حل مسائل و پاسخ به ذینفعان و مصرف‌کنندگان نهایی است.

- پیش‌نیازهای مسئله محوری در پژوهش‌ها
- الف- انتخاب موضوع پژوهش با روش تقاضا محور مشارکتی
- ب- انتخاب روش spm
- ج- داشتن پیش‌نیازهای تحلیل شامل:
 - تخصص و تجربه در موضوع یا موضوعات مرتبط:
 - وجود اطلاعات و اخبار و مطالب مرتبط:
 - آشنایی با فن تجزیه و تحلیل مسئله و تکنیک‌های آن:
 - استعداد و علاقه‌مندی به تحلیل و کنکاش ذهنی:
 - داشتن ذهن منطقی و منظم:

- کمبود و نقص اطلاعات:
- نارسایی و نادرستی روش تحلیل اطلاعات:
- سانسور ذهنی محقق (سرطان واقع گرایی و حقیقت گرایی در برنامه ریزی و تحلیل):
- سوگیری ناشی از تفکرات قالبی و باورها و الگوها و نظم های ذهنی:
- موانع بوروکراتیک و اداری:
- تعمیم بیش از اندازه اطلاعات و نتایج :
- ساده سازی یا پیچیده کردن بیش از حد: مایل به هم رنگی با مافوق:
- خوش بینی یا بدبینی بیش از حد به موضوع:
- تعصب و نگاه سوگیرانه
- توهم توطئه در همه مسائل:
- ترس از اشتباهات گذشته:
- مطلق نگری و سیاه و سفید دیدن:
- احتیاط و ابهام گویی بیش از حد و بیان غیر قطعی:
- تمرکز بر آزمون نظریات کشورهای غربی و بی توجهی به اقتضائات بومی:
- زیاده روی در بهره گیری از فضای مجازی:
- پیشینه شناسی نکردن مسئله :

انواع مولفه های مرتبط با مسئله

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی مدل مکتب: پژوهش مساله محور راهبردگرا

۱- پدیده؛ هر آنچه پدید آمده و وجود دارد که فراگیر است. (ذاتی یا اعتباری). امنیت ملی . سیستم حکومتی .

۲- موضوع؛ بخشی از پدیده ها که حول یک موضوع خاص گرد آمده اند مانند: حوزه و روحانیت / اقتصاد

۳- مساله (مشکل)؛ گره، مانع یا مجهول پیچیده ای که مانع رسیدن به اهداف است. کمبود شهریه طلاب

۵- معضل؛ عدم حل مساله و ایجاد گره های چندگانه یا عمیق تر. مشکلات معیشتی طلاب

۶- آسیب؛ عدم حل معضل و وارد شدن خدشه جزئی به سیستم با آسیب به بخشی از سیستم. نارضایتی و

واگرایی برخی طلاب و علما از نظام و سازمان مدیریت حوزه

۷- تهدید؛ سرایت آسیب به بخش های مهم و ایجاد خدشه و اختلال در کلیت سیستم یا بخش حساس سیستم.

اعتراضات مردم به نظام حاکم در شهرهای مهم

۸- بحران؛ فراگیر شدن تهدیدات : سرایت اعتراضات به اقشار مختلف در دی ماه ۵۷

۹- فروپاشی

انتخابات . تقلب در انتخابات . کاهش مشارکت . اعتراضات مردم به نتیجه انتخابات. ایجاد درگیری و اغتشاش

۱- در لغت: امر، کار، مشکل، حاجت، طلب، خواسته

۲- جامعه شناسان: وضعیت مغایر با ارزش های بخش بزرگی از مردم و لزوم تغییر آن

۳- مدیریتی و نگرش سیستمی:

۱- وضعیتی که بین وضع موجود و مطلوب فاصله باشد

۲- وضعیتی که عدم توجه به آن خسارت زا و توجه به آن منفعت آفرین باشد

۴- نگارنده: گره، مانع یا مجهول چند وجهی و پیچیده ای که در نگاه اول و معلومات و برنامه های موجود حل

آن ممکن نیست و احتمال دارد به مانعی برای رسیدن سیستم به اهدافش منجر شود. (مثال: کاهش مشارکت،

برور کراسی اداری، زمینه نارضایتی ها و ...)

۵- مساله سیستمی : رخداد، روند، وضعیت و شرایطی است که یا مانع رسیدن سیستم به اهداف یا باعث

خدشه به ثبات و حیات و منافع بنیادین سیستم می شود.

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارہ مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

۱- مساله به مفهوم خاص: فاصله بین وضع موجود و مطلوب یا گره، مانع یا مجهول پیچیده مانع رسیدن به هدف .

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام واره مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

مساله خاص

معضل

آسیب

تهدید

بحران

۲- مسئله به مفهوم عام و مصطلح

۱- مساله لزوماً سلبی نیست بلکه گاهی ایجابی و فعال است (لزوم ارتقای رضایت مردم)

۲- مساله مانع تحقق هدف اصلی یا مانع حرکت به سمت آن است. نارضایتی مانع مشارکت یا مقبولیت

۳- مساله در فاصله بین وضع موجود و مطلوب به وجود می آید.

۴- ارتباط موثر با امنیت، سلامت و بقای سیستم دارد

۵- ارتباط معناداری با منافع اساسی اعضای سیستم دارد

فصل اول:

کلیات

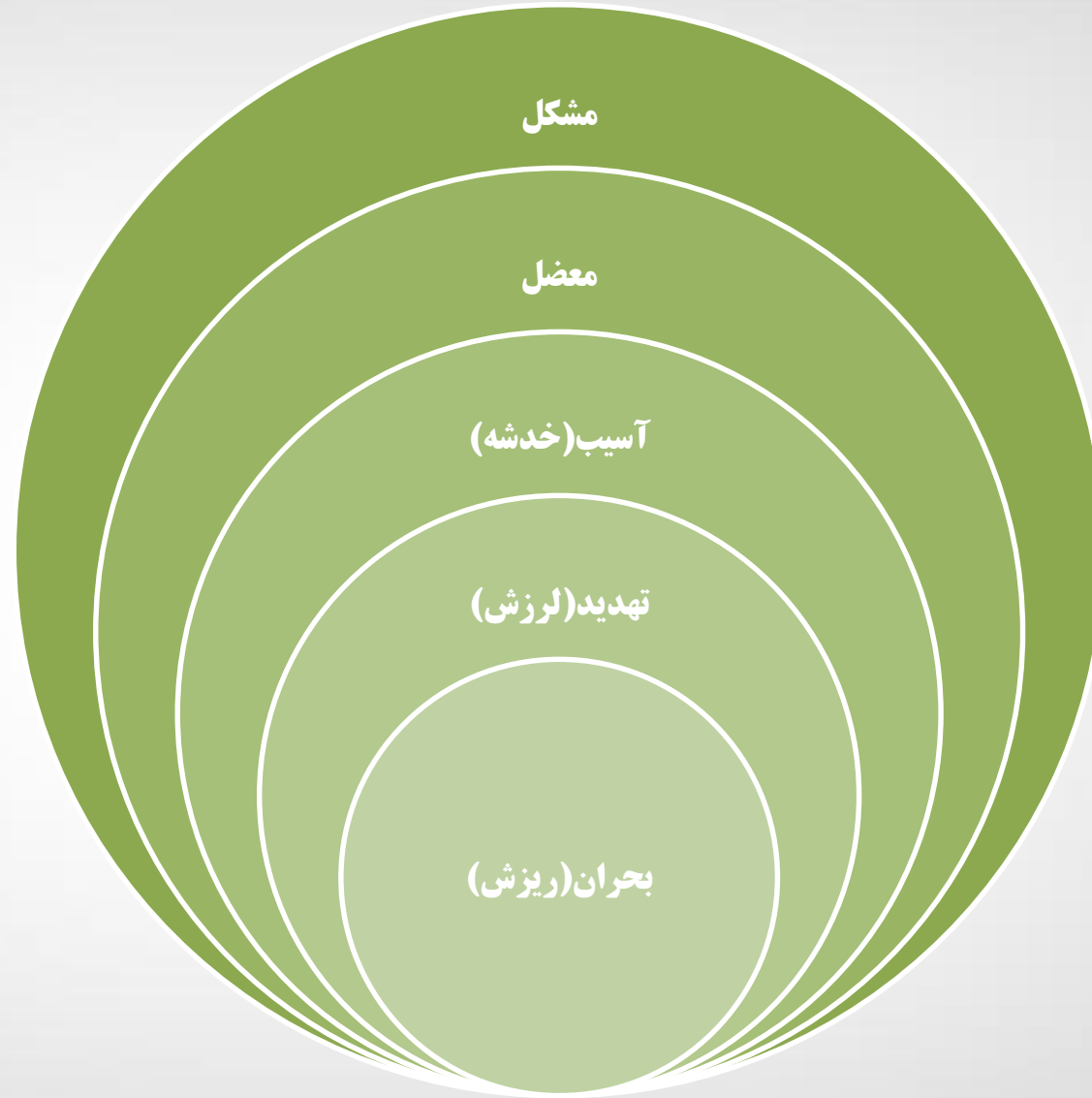
فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکث: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

مراتب مسئله عینی

جدول مراتب مسئله عینی

مثال	شاخص و کلیدواژه‌های فرعی	کلیدواژه
افزایش رشوه در ادارات – کاهش بهره‌وری کارخانه‌ها	فاصله مبهم از وضع مطلوب	مسئله روبنایی یا مشکل
گسترش رشوه و اختلاس و تخلفات مالی در ادارات- افت بهره‌دهی و سوددهی کارخانه‌ها	مشکل تشدید یافته و درهم‌تنیده	معضل
افزایش نگران‌کننده فساد اداری – افزایش تعطیلی کارخانه‌ها	صدمه کلی به جزئی از سیستم یا صدمه جزئی به کل سیستم	آسیب
گسترش فساد اداری به اغلب مقامات و ادارات – رکود تولید داخلی	صدمه کلی به سیستم یا صدمه به قسمت حیاتی سیستم	تهدید
فساد سیستمی – اختلال فراگیر در اقتصاد داخلی	سیستم در آستانه فروپاشی و اختلال کلی در آن	بحران

- الف - مساله يابی و شناسایی مسائل : پژوهشگر محور . تقاضا محور . تقاضا محور مشارکتی . نظام واره مسائل (ترکیبی پژوهشگر محور)
 - (فرآیند تهیه نظام واره مسائل) :
 - مرحله اول : احصای مسائل (با روش خبرگی و کتابخانه ای و مدیریتی)
 - مرحله دوم : تجمیع ، ترکیب و تنقیح و تدقیق مسائل
 - مرحله سوم : اولویت بندی مسائل براساس معیارهای علمی
 - مرحله چهارم : ترسیم نظام واره مسائل (نظام ارتباطی مسائل)
- ب - مساله شناسی : (بررسی علمی تک مساله ها)
 - مرحله اول : تبیین مساله
 - مرحله دوم : وضعیت شناسی
 - مساله از نگاه اسناد فرادستی و رهبران انقلاب
 - آمار و اطلاعات مربوط به وضعیت مساله در جامعه
 - عملکرد نهادها و قوانین و مقررات مربوط به حل مساله
 - فراتحلیل پژوهش های معتبر در مورد مساله
 - مرحله سوم : علت شناسی و یافتن گره اصلی
 - مرحله چهارم : راهبردها و راهکارهای حل مساله

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله يابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام واره مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردها

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله يابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل
دهی به مسائل
(نظام واره مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبر دگرا

مساله يابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام واره مسائل)

- شناخت کامل یک مسئله به تنهایی و بدون مشخص شدن رابطه آن با مسائل دیگر امری ناممکن است. فهم موقعیت مسئله در یک شبکه پیچیده معنایی و در ارتباط با مسائل دیگر، نیازمند روش علمی مناسبی است؛ چراکه مسائل موجود حول یک موضوع ارتباطات مختلفی باهم دارند و بدون کشف این رابطه‌ها و تاثیر و تاثر آنها بریک‌دیگر و موقعیت آنها نسبت به هم، امکان شناخت دقیق مسئله و به تبع آن ارائه راه حل علمی میسر نخواهد شد.

- شیوه‌ای است که به وسیله آن می توان با فهم میزان و جهت تاثیرگذاری مسائل برهمدیگر به تعیین وزن مسائل پرداخته و رابطه علت و معلولی و جایگاه و سطوح آنها را با فرآیندی خاص مشخص کرد، به نحوی که پس از شناسایی و پالایش تمام مسائل موجود درحیطه یک موضوع، اقدام به وزن دهی و اولویت بندی آنها نموده و با نرم افزارهای خاص به تعیین تمام رابطه‌های مسائل باهمدیگر و چینش آنها در لایه‌های چهارگانه (روبنایی، میانی، اصلی، ریشه‌ای) مبادرت کرد تا در نهایت یک نظام‌واره کامل از مسائل به صورت نمودار طراحی گردد.

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام واره مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی مدل مکتب: پژوهش مساله محور راهبردیگرا

مفهوم شناسی نظام واره

- **حدیث :** اوصیکم بتقوی الله و نظم امرکم
- **نظام در لغت :** واسطه نظم و آراستگی، آنچه امر بدان قائم باشد و مایه آن، ملاک امر و قوام آن (لغت نامه دهخدا)
- **تعریف علمی و ویژگی های آن :**
 ۱. دارای اجزاء بودن (یعنی چیزی که بسیط است را نمی توان نظام گفت)؛
 ۲. این اجزا باید گوناگون و غیر تکراری باشند؛
 ۳. در عین مختلف بودن باید باهم سازگار نیز باشند؛
 ۴. علاوه بر سازگاری و تناسب باید باهم تفاعل نیز داشته باشند و مکمل هم باشند.
 ۵. وحدت در درون و تمایز با بیرون داشته باشد.
 ۶. این مجموعه اعضاء باید غایتی را تامین کنند.

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام واره مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام واره مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی مدل مکتب: پژوهش مساله محور راهبردگرا

۱- شناسایی حوزه ها و نهادهای موضوع مورد مطالعه :

با روشهای ترکیبی علمی (کتابخانه‌ای، میدانی و بارش فکری). مثال حوزه‌ها و نهادهای فرهنگ عبارتند از: آموزش، رسانه، خانواده، مذهب، آداب و رسوم و... (تمرین بخش های دیگر)

تعیین مدل مسئله‌شناسی:

در هر یک از مراحل کار، یعنی از مرحله شناخت مسئله تا شناخت دلایل و عوامل آنها، باید یک مدل علمی به کار گرفته شود. از مدل‌هایی مانند سه‌شاخگی، استخوان‌ماهی، SWOT و... می‌توان بهره برد.

تمرین مدل ایشیکاوا

۳- ترکیب و تنقیح و تدقیق مسائل

۴- استخراج مسائل موجود در موضوع و بخش (تمرین استخراج مسائل بخش ها)

۵- اولویت بندی مسائل

ارتباط با لایه‌های زیرین موضوع، شدت و حدت و گستردگی، ارتباط با اولویت های نظام و...

۶- ترسیم روابط بین مسائل (نظام واره) براساس جدول تاثیرات متقابل

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام واره مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

در این روش مسائل مربوط به یک موضوع بدون بخشبندی ، توسط نخبگان و کارشناسان ، معرفی و احصاء می شود .

از مزایای این روش، شناسایی بهتر کلان مساله ها و مسائل فرابخشی است که در روش قبلی ممکن است کمتر مورد توجه قرار گیرند.

تمرین

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام واره مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

- شناسایی اهداف، سیاست‌ها و اصول قابل ملاحظه در حوزه‌های موردنظر (مصوب نهاد‌های متولی و عالی کشور). **مقابله با فساد اداری**
- شناسایی کارکردهای مورد انتظار حوزه‌ها و ترسیم وضعیت مطلوب هر یک از آنها (مصوب نهاد‌های عالی و متولی). **سلامت اداری**
- شناسایی و مشخص کردن فاصله وضع موجود با وضع مطلوب که در اهداف و سیاست‌ها به آنها اشاره شده است. به عبارتی تعیین مسائل مطرح در هر حوزه (براساس روش کتابخانه‌ای، روش نخبگی و فرم دلفی، بارش فکری) - **فساد ساختاری - فساد سیستمی و...**
- شناسایی عوامل و دلایل بروز مسائل با استفاده از روش دلفی و بارش فکری و به این وسیله رسیدن به مسائل جدید. **ضعف نظارت . وجود عناصر قدرت طلب. قوانین**

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارہ مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکث: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

- تجمیع و کنارهم قرار دادن مسائل پراکنده در حوزه‌های مرتبط، براساس مشترکات مسائل گوناگون و مرتب‌سازی تمام مسائل موضوع به صورت (۱- مسائل خرد ۲- مسائل میانی ۳- مسائل کلان) جهت استفاده در نظام‌واره.
- پالایش، تنقیح و تکمیل مسائل و استخراج عناوین علمی آن‌ها.
- تبیین مسائل به صورت علمی (تدوین بیان مسئله هر یک از مسائل نهایی)

مثال : تمرین

- ۱- نارضایتی معلمان از عدم پرداخت معوقات
- ۱- بروز فساد اداری در میان برخی از مدیران وزارتخانه آپ
- ۳- نارضایتی والدین دانش آموزان از شهریه ها
- ۴- وجودتقلب سیستماتیک در بخشی از وزارتخانه (فروش سیستمی سوالات)
- ۵- نارضایتی بازنشستگان فرهنگی از خدمات بیمه ای

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارہ مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکث: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

روش اول ؛ از طریق شاخص‌های اولویت‌بندی:

با توجه به این که همه مسائل در یک سطح نیستند و علی‌القاعده از نظر اهمیت، گستره و فوریت متفاوت هستند، به همین دلیل باید سطوح آن‌ها مشخص گردد و به عبارتی اولویت‌بندی شوند. برای انجام این امر باید شاخص‌هایی تعیین و به نخبگان موضوع داده شود تا براساس آن‌ها موارد را امتیازبندی کنند. این شاخص‌های کلی عبارتند از:

میزان ارتباط با لایه‌های زیرین موضوع

قرار گرفتن در اولویت‌های نظام و تاکیدات مقامات و نهادهای عالی رتبه نظام

میزان ارتباط با منافع ملی و اهداف عالی نظام (عدالت-اسلامیت-استقلال-جمهوریت و...)

گستره، وسعت و دربرگیری مسئله در سطح جامعه

شدت، حدت و عمق مسئله

میزان فوریت مسئله

میزان پیامدهای مسئله در حوزه‌های مختلف

میزان استمرار و مزمن بودن مسئله (مقطعی نبودن)

شاخصه‌های ارزیابی (مقادیر ارزیابی: «خیلی زیاد ۵» «زیاد ۴» «متوسط ۳» «کم ۲» «خیلی کم ۱»)

جمع امتیاز	فوریت رسیدگی و حل مسئله	شدت و حدت مسئله	میزان تضاد با منافع ملی	میزان استمرار مسئله	میزان شیوع مسئله	میزان پیامدهای مسئله در حوزه‌های مختلف (تعداد و حجم تاثیر)	میزان ارتباط با لایه‌های زیرین موضوع	مسائل
								نارضایتی
								فساد اداری
								قاچاق
								نفوذ

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

نمونه یک فرم اولویت بندی

فرم شماره ۱

وزن دهی به آسیب‌ها

در صورت وجود ابهام در عنوان، بر اساس شماره ردیف می‌توانید به دفترچه راهنما مراجعه کنید و در صورت وجود از توضیحات تکمیلی استفاده کنید.

نام و نام خانوادگی تکمیل کننده:

ردیف	عنوان آسیب	توضیحات	میزان اهمیت بر حسب هر شاخص (از ۰ تا ۱۰)
			استمرار و مزمن بودن مساله (مقطعی نبودن) پیامدهای مساله در حوزه‌های مختلف میزان فوریت شدت، حدت و عمق مساله گستره، وسعت و دربرگیری مساله ارتباط با اهداف عالی نظام قرار گرفتن در اولویت‌های نظام و ارتباط با لایه‌های زیرین دین و سیاست
۱.	عدم تبیین نسبت حزب‌گرایی و تحزب با نظام دینی و حکومت ولایی	بنیاد حزب بر دنیاطلبی است این مسئله چه نسبتی با دینداری برقرار می‌کند؟ آیا فعالیت حزبی نوعی فعالیت مفید اجتماعی است یا دنیا طلبی؟	
۲.	هژمونیک شدن یک قرائت از نظریه ولایت فقیه و عدم بسط قرائت‌های دیگر		
۳.	ابهام در مورد وظیفه دینی حکومت در قبال شهروندان و مرز دخالت دولت اسلامی در امور دینی مردم		
۴.	عدم تبیین نسبت حکومت دینی با مفاهیم تحدیدکننده نظیر آزادی، حریم خصوصی، حق‌های بشری و ...	آیا حدود اختیارات حکومت دینی با چنین مفاهیمی قابل تحدید است؟ ابهام در پاسخ این پرسش زمینه بسیاری از اختلاف نظرها در شیوه حکمرانی شده است.	
۵.	دوران امر بین حاکمیت الهی و حاکمیت ملی و ابهام در نسبت جمهوریت و اسلامیت		
۶.	عدم بسط نظریه ولایت فقیه در چارچوب طراحی شده توسط امام خمینی	برخی معتقدند کوشش‌هایی که در سطح نظری برای ترویج ولایت فقیه می‌شود با اهداف غایی امام خمینی در ارائه نظریه ناسازگار است.	
۷.	مشکلات اجرایی نظریه مردم سالاری دینی در حل بحرانهای کارآمدی و مشروعیت		
۸.	قرار نگرفتن دولت و جامعه اسلامی به عنوان مکلف در استنباطات فقهی	شیوه سنتی اجتهاد که تنها به فرد مکلف توجه می‌کند، توانایی و استعداد کافی برای گره‌گشایی از مشکلات اجتماعی را ندارد و نظریه مردم‌سالاری دینی نیازمند اجتهادات متناسب است.	

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکث: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

روش دوم؛ اولویت بندی از طریق جدول اثرات متقاطع

این روش دارای پیچیدگی و صعوبت زیادی است و برای مشخص کردن رابطه و رتبه مسائل کلان مناسب تر است. چون تکمیل آن‌ها زمان و انرژی زیادی می‌طلبد و معمولاً نخبگان و اساتید وقت و حوصله آن را ندارند. در این روش پس از احصای مسائل، آن‌ها را در یک جدول به صورت ماتریس (مثلاً ۱۰ در ۱۰) تنظیم می‌کنند و این جدول در اختیار نخبگان قرار می‌گیرد. نخبگان باید دارای دو ویژگی کارشناسی و خبرگی باشند، کارشناسی به این معناست که در کلیت موضوعات کارشناس باشند و خبرگی به این معنا که در یکی از موضوعات دارای تخصص و خبرگی باشند.

میزان تأثیر مسائل بر یکدیگر توسط نخبگان با امتیازات بسیار کم، کم، متوسط، زیاد و بسیار زیاد تعیین می‌گردد. اگر میزان خبرگی تکمیل‌کنندگان فرم دارای تفاوت ملموسی باشد، نظر هر نخبه با توجه به میزان نخبگی وی ضریب می‌گیرد. (مثلاً یک نخبه ضریب ۲ و دیگری ضریب ۱)

سپس شدت تأثیرگذاری مستقیم، شدت تأثیرپذیری مستقیم، شدت تأثیر با واسطه، سرعت تأثیر با واسطه و دامنه نفوذ، تحلیل می‌گردد و بر اساس این امتیازها مسائل اولویت بندی می‌شوند. یعنی مسائلی که دارای بیشترین، عمیق‌ترین و سریع‌ترین تأثیر بوده و مسائل دیگر را تحت تأثیر خود قرار داده می‌دهند، در اولویت قرار می‌گیرند. (تمرین . نارضایتی . فساداداری . قاچاق . نفوذ . صفحه بعد)

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

مثال اولویت بندی مسائل - جدول متقاطع

جمع	...	...	...	نفوذ	قاچاق	فساد اداری	نارضایتی	مسائل
۱۰				۴	۳	۳	*	نارضایتی
۱۱				۴	۳	*	۴	فساد اداری
۷				۲	*	۲	۳	قاچاق
۱۲				*	۴	۴	۴	نفوذ

فصل اول :
کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارہ مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

مثال اولویت بندی مسائل - جدول متقاطع

جدول تحلیل تأثیرات متقاطع

رتبه پس از تحلیل	کل	۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	عنوان	رتبه قبل از تحلیل
۱۰	۵۲۳	۸	۳۴	۱۳	۳۷	۳۸	۳۲	۱۰	۹	۳۸	۳۸	۳۰	۳۱	۱۹	۳۷	۳۵	۳۵	۱۳	۳۳	۳۳	۰	نفوذ سکولاریسم در لایه‌های مختلف حاکمیت و مردم	۱
۱۶	۴۶۱	۱۰	۲۳	۱۲	۲۷	۳۰	۳۷	۱۰	۳۳	۳۲	۳۲	۳۰	۳۰	۱۶	۲۸	۳۵	۲۴	۲۱	۲۵	۰	۶	فردگرایی	۲
۱۱	۵۱۸	۲۰	۲۲	۱۱	۴۰	۳۹	۲۷	۲۰	۲۱	۳۸	۳۵	۱۴	۲۰	۹	۲۴	۳۱	۴۰	۲۵	۰	۴۰	۴۲	تهاجم فرهنگی	۳
۲	۶۵۸	۳۰	۲۷	۲۷	۳۸	۴۱	۲۴	۳۳	۳۰	۳۰	۳۶	۳۵	۴۴	۴۱	۳۱	۴۰	۳۶	۰	۴۰	۳۴	۴۱	عدم‌سازوکار مناسب برای جایگاه فکر و اندیشه در برنامه‌ریزی‌ها	۴
۱۲	۴۹۰	۱۱	۲۰	۱۴	۳۵	۲۷	۱۸	۱۴	۲۲	۲۱	۳۳	۱۸	۲۸	۲۳	۳۰	۳۷	۰	۱۳	۴۲	۳۹	۴۵	تأثیر مخرب علوم انسانی غربی	۵

فصل اول :
کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارده مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

یکی از مهم ترین مراحل کار، استخراج نظام روابط مسائل و علت‌ها از طریق نرم‌افزار است که بتواند تجسمی از شبکه روابط مسائل ارائه نماید. در این مورد نرم‌افزارهای مختلفی وجود دارد که یک از آنها نرم افزار گفی (GEPHI) می‌باشد. این نرم‌افزارها با تغذیه داده‌های مربوط به امتیازات هر مسئله و یا میزان تاثیر گذاری و تاثیر پذیری آنها از همدیگر، شبکه روابط را ترسیم می‌کنند

ذیلاً به تعدادی از نمودارها که در پروژه‌های نظام‌واره مسائل و آسیب‌های دینی - فرهنگی و نظام‌واره مسائل مردم‌سالاری دینی انجام شده است، اشاره می‌شود:

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام واره مسائل)

فصل سوم:

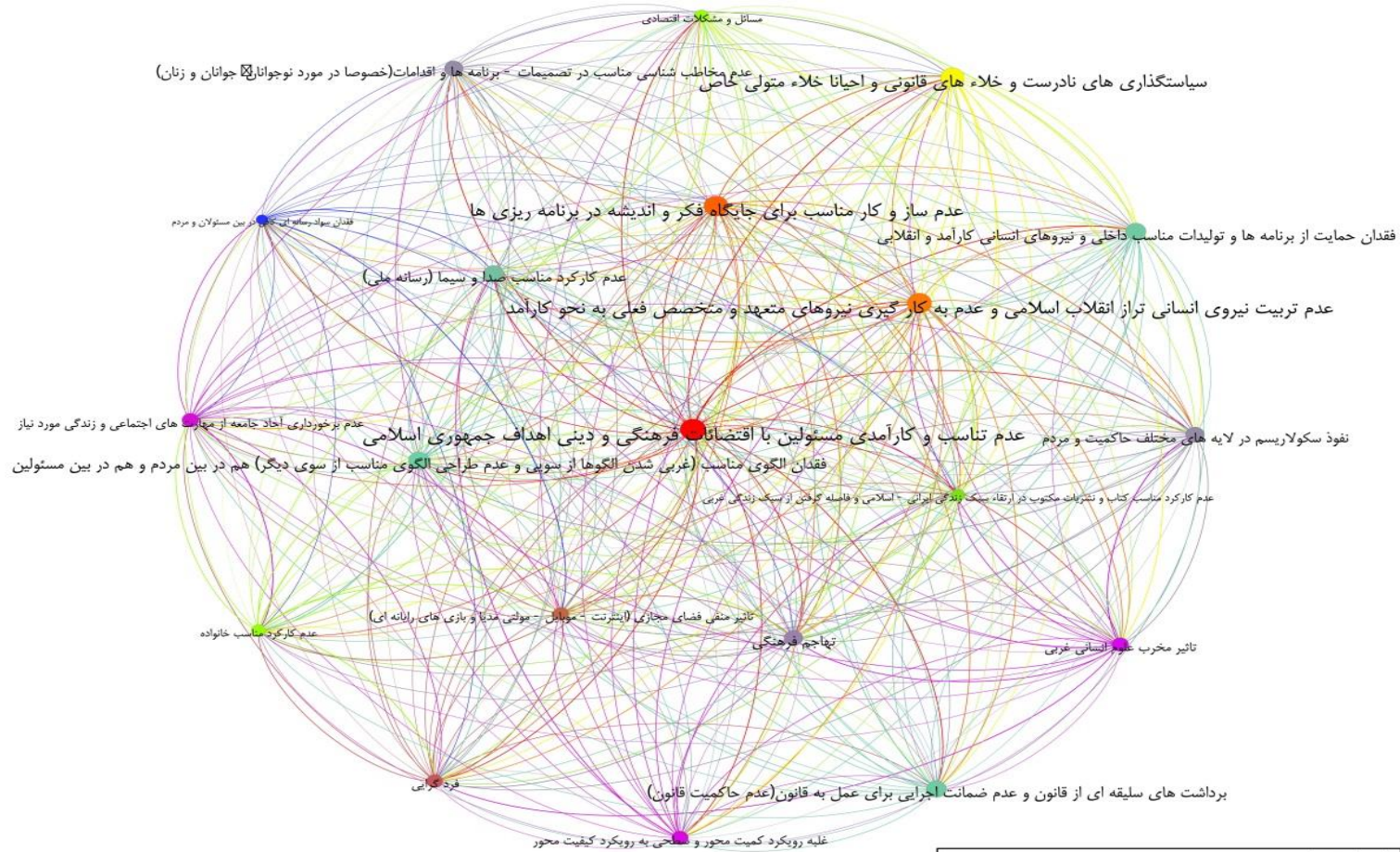
مساله شناسی
مدل مکث: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

نمودار تأثیر متقاطع

نمودار تأثیر متقاطع عوامل اصلی بروز مسائل فرهنگی - دینی

(با رویکرد تأثیر گذاری)

راهنمای نمودار

۱. رنگ های یکسان: سطح یکسان در تأثیر گذاری
۲. ضخامت خطوط: شدت تأثیر گذاری
۳. اندازه نقاط: میزان تأثیر گذاری

* هر نمودار در مقایسه با نمودارهای دیگر نیز قابل تحلیل و بررسی است.

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبر دگرا

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله يابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام واره مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی مدل مکتب: پژوهش مساله محور راهبر دگرا

عوامل و ریشه‌های فرهنگی در جامعه

دلایل و آسیب‌های اصلی

دلایل و آسیب‌های میانی

دلایل و آسیب‌های عینی

دلایل و آسیب‌های میانی

دلایل و آسیب‌های عینی

نهادهی نشن اسلام ناب و نمره دین در جامعه

فرهنگ ارباب-رعیتی و اثرات منفی آن

فرهنگ ابلی - عسیرداری

باجهروری

روحیه احساسی

فرهنگ تضاد

فرهنگ استبداد و خود کامگی

چندگانگی فرهنگی

ناترآمدی مدرن

سلف چهارگانه

سلف نبوی

سلف حجازی

سلف صحابی

سلف ائمه

سلف سنی

سلف شیعی

اشکالی و اختلاف در روایت

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

مذاهب

Table with 10 columns: عوامل و ریشه‌های فرهنگی در جامعه, نهادهی نشن اسلام ناب و نمره دین در جامعه, فرهنگ ارباب-رعیتی و اثرات منفی آن, باجهروری, روحیه احساسی, فرهنگ تضاد, فرهنگ استبداد و خود کامگی, چندگانگی فرهنگی, سلف ائمه, سلف حجازی, سلف صحابی, سلف ائمه, سلف سنی, سلف شیعی

Table with 10 columns: اشکالی و اختلاف در روایت, مذاهب, مذاهب, مذاهب, مذاهب, مذاهب, مذاهب, مذاهب, مذاهب, مذاهب

Table with 10 columns: مذهب بشارت سینما, مذهب بشارت وحی, مذهب بشارت علم, مذهب بشارت معرفت, مذهب بشارت اخلاقی, مذهب بشارت اجتماعی, مذهب بشارت اقتصادی, مذهب بشارت فرهنگی, مذهب بشارت سیاسی, مذهب بشارت اجتماعی

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله يابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارہ مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکث: پژوهش مساله محور
راهبر دگرا

مساله شناسی

مدل مکث: پژوهش مساله محور راهبر دگرا

۱- پژوهش مساله محور یک مرحله بالاتر یا به عبارتی بعد از پژوهش های سوال محور است. در پژوهش مساله محور وجود یک مساله و به عبارتی فاصله بین وضع موجود و مطلوب مفروض گرفته می شود این فرض ممکن است یا مستند بر پژوهش اولیه یا بررسی نظر نخبگان موضوع و یا مطالعات اکتشافی پژوهشگران و تیم پژوهشگری صورت بگیرد.

۲- پژوهش مساله محور با هدف حل مساله و ارائه راهبرد و راهکار برای رسیدن از وضع موجود به وضع مطلوب یا برای دفع مانع انجام می شود یا علاج مساله مد نظر قرار می گیرد.

۳- در پژوهش مساله محور چند بعد محور باید مورد بررسی قرار گیرد از قبیل: توصیف مساله و ابعاد وضعیت آن، پیامدهای مساله، عوامل و دلایل و زمینه های بروز مساله، تعیین گره اصلی یا عوامل اصلی مساله، راهبرد و راهکارهای حل مساله.

۴- در پژوهش مساله محور، از روش تحقیق ترکیبی برای بهتر انجام شدن تحقیق باید استفاده شود. به نحوی که در وهله اول یک جلسه بارش فکری برای تبیین دقیق مساله و چارچوب آن برگزار می شود. سپس از طریق تحقیق کتابخانه ای و جمع آوری اطلاعات وضعیت مساله و سوابق و اسناد و قوانین و سیاست های بالا دستی در مورد مساله بعد از آن یک فراتحلیل جامع از پژوهش های پیشین در مورد ابعاد، عوامل، پیامدها و راهکارهای حل مساله انجام گیرد در نوبت بعدی از طریق یک نظر سنجی نخبگانی عوامل اصلی و گره اصلی مشخص گردد تا ادامه تحقیق برای حل آن صورت گیرد. یعنی راهبردها و راهکارهای حل مساله عمدتاً حول وحوش گره اصلی ارائه شود. در نهایت باید با اخذ مصاحبه عمیق از نخبگان و افراد محض در آن موضوع و مساله به راهبردها و راهکار دست یافت.

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

۱- توصیف وضعیت و تعیین جهت حرکت و سرعت رشد مساله

۲- برآورد آثار و تبعات کمی و کیفی مساله بر محیط و اهداف و منافع سیستم

۳- دلایل، انگیزه ها و اسباب تولد و تداوم مساله (گره اصلی)

۴- راههای پیشنهادی و پژوهش های قبلی برای حل مساله

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارده مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

مراحل حل مسئله

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

- وجود اختلال یا مانع در حرکت سیستم به سمت هدف اصلی یا چشم انداز تعیین شده؛
- بررسی و ارزیابی اولیه کارشناسان و تشخیص مسئله بودن مانع مدنظر؛
- مطالعه اولیه برای تبیین اولیه مسئله، ابعاد و فروع آن؛
- سفارش پژوهش به دانشگاهها و پژوهشگاهها برای بررسی آسیبها و پیامدها و عوامل و دلایل بروز مسئله و یافتن راهبردها و راهکارهای حل مسئله؛
- برنامه ریزی بر اساس پژوهش صورت گرفته (وضعیت موجود مسئله، وضعیت مطلوب آن و شاخصهای تحقق هدف)؛

محورهایی که باید در این برنامه ریزی مدنظر قرار گیرد عبارتند از:

- ✓ الف. ترسیم و تبیین مسئله و وضع موجود آن بر اساس پژوهش صورت گرفته (شامل: شناخت دقیق مسئله و ابعاد، عناصر، عمق و گستره آن، شناخت عوامل و دلایل بروز مسئله، شناخت تبعات مسئله، شناخت گذشته و آینده مسئله). درک مسئله و شناخت دقیق آن اصلی ترین و مهم ترین مرحله و قدم برای حل آن است که معمولا مغفول واقع می شود.
- ✓ ب. تعیین دقیق هدف و تبیین وضع مطلوب و نقطه ای که باید به آنجا برسیم.
- ✓ ج. تعیین دقیق شاخصهای تحقق هدف.
- ✓ د. تعیین روشها و شیوههای حل مسئله و وصول به هدف
- ✓ ه. تعیین سیاستها و الزامات و بایدونبایدهایی که باید در طی مسیر و در جریان حل مسئله رعایت شوند.
- اجرای برنامه؛
- اخذ بازخورد و در صورت نیاز پژوهش بیشتر و اصلاح برنامه

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکث: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

- انتخاب مسئله مورد پژوهش با روش تقاضامحور مشارکتی
- تبیین دقیق مسئله براساس جدول تبیین مسئله
- بیان تعاریف، مفاهیم و مبانی نظری
- وضعیت شناسی مسئله (شناخت کامل مسئله و ابعاد و شدت و حدت و پیامدهای آن)
- یافتن دلایل و عوامل (گره اصلی)
- راهبردها، راهکارها و شرح وظایف نهادهای مرتبط

انتخاب مساله مورد پژوهش

الف. روش تقاضامحور

ب. روش محقق محور

ج. روش تقاضا محور مشارکتی (بهترین روش برای انجام پژوهش‌های مسئله محور)

اجرای روش تقاضامحور مشارکتی به چند طریق قابل انجام است:

- اخذ و استخراج داوطلبانه، آگاهانه و هدفمند مسئله از نظام‌واره جامع مسائل که قبلاً دانشگاه یا مؤسسات پژوهشی معتبر آن را با هم‌فکری و همکاری نهادهای اجرایی تهیه کرده‌اند دریافت مسئله از طریق تعامل و هم‌فکری با نهادها و دستگاه‌های اجرایی و متولی امور مربوطه؛
- مشخص کردن مسئله به‌وسیله مطالعات اکتشافی وسیع از مقالات، کتب و گزارش‌های علمی نهادهای اجرایی و به تصویب مقام و نهاد رساندن .
- استفاده از طرح دلفی (روش نخبگی کارشناسان) برای استخراج یا شناخت اولویت مسئله در سیستم اجرایی؛
- مشخص کردن مسئله با بهره‌گیری از روش بارش فکری و برگزاری جلسات کارشناسی تعاملی؛
- تشخیص و اولویت‌بندی مسئله با تلفیق روش‌های فوق‌الذکر.

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام‌واره مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

محورهای تبیین مساله

۱	تعریف مسئله و تعیین قلمرو و ابعاد آن
۲	اثبات وقوع مسئله به صورت فراگیر و تبیین نحوه وقوع، وسعت، عمق، شدت و حدت آن به صورت مستند و آماری
۳	اهمیت و ضرورت پرداختن به مسئله از منظر حاکمیت، مردم، نخبگان، دین و ...
۴	مؤلفه‌ها، عوامل وقوع مسئله در جامعه و تعیین عناصر و متغیرهای دخیل در مسئله
۵	تبعات و پیامدهای عدم حل مسئله و فواید و نتایج مورد انتظار از حل مسئله
۶	پیشینه راهکارهای علمی و عملی برای حل مسئله و دلایل عدم موفقیت آن‌ها
۷	هدف از پژوهش و غایت آن

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارّه مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

وضعیت شناسی مسئله (شناخت کامل مسئله)

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی مدل مکتب: پژوهش مساله محور راهبردگرا

- روند، گستره و دامنه زمانی مسئله
- فراگیری و گسترده مکانی مسئله
- عمق، شدت و حدت مسئله
- مقایسه وضعیت مسئله با آمارهای جهانی یا کشورهای مشابه
- ترسیم جایگاه و وضعیت مسئله در اسناد بالادستی کشور
- پیشینه حاکمیتی (بررسی و سنجش عملکرد و نقش نهادهای متولی در مورد حل مسئله)
- پیشینه پژوهشی مسئله: فرا تحلیل داده‌ها و مطالب مرتبط با مسئله موجود در پژوهش‌های معتبر (مقالات علمی، پایان‌نامه‌ها و کتب) و استخراج وضعیت، پیامدها، دلایل و راهکارها به صورت نموداری

روش اول:

در این مرحله عوامل به دست آمده از منابعی که کدگذاری شده‌اند و عوامل به دست آمده از مصاحبه یا نظرسنجی از نخبگان بر اساس شاخصه‌هایی اولویت‌بندی گشته و بر اساس تشخیص کارشناسی، برخی عوامل اصلی‌تر انتخاب می‌شوند. بر این مبنا جدول شش شاخصه‌ای (که فرم ارزیابی عامل اصلی است) با استفاده از داده‌های به دست آمده از گزارش به همراه نمره‌دهی نخبگان تکمیل می‌شود؛ بدین صورت که برخی شاخصه‌ها را خود محقق تکمیل می‌کند (دو شاخصه اول) و سپس فرم به نخبگان ذی صلاح ارسال و پس از دریافت پاسخ‌ها، میانگین‌گیری و اولویت‌بندی می‌شوند؛ بنابراین روال کار بدین صورت است:

- تکمیل اطلاعات مربوط به دو شاخص نخست (فراوانی عامل با زیرمجموعه‌هایش در منابع و تعداد متغیرهای ذیل عامل)؛
- ارسال فرم به همراه عامل‌ها به نخبگان و گرفتن آرای آن‌ها از نمره ۱-۵؛
- میانگین‌گیری نمرات مربوط به فرم نخبگان؛
- تبدیل نمرات به مقیاس مشترک؛
- اعلام عامل اصلی.

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

جدول شاخص های اولویت بندی عوامل

شاخصه های ارزیابی عوامل نارضایتی مردم						عامل
جمع	عدم امکان مهار عامل	استمرار عامل	میزان تأثیر بر لایه های زیرین مسئله	تعداد متغیرهای ذیل عامل	فراوانی عامل در منابع	
	۳	۴	۴	۸	۱۲	گرانی
	۴	۵	۵	۹	۱۳	فساد اداری
	۵	۵	۴	۵	۷	جنگ روانی
	۵	۴	۳	۳	۴	تحریم ها
						عامل پیشنهادی نخبه

فصل اول :
کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارہ مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

روش دوم:

در این مرحله، رابطه عوامل به دست آمده در مراحل قبل و نحوه تأثیرگذاری این عوامل بر روی یکدیگر مشخص می‌گردد. این مرحله علاوه بر مشخص کردن عوامل اولیه و اصلی در مسئله و تعیین برخی مقادیر اولویت‌بندی عوامل، به تحلیل مسئله مورد مطالعه و مسائل مرتبط با آن کمک می‌کند. روابط علل که بر اساس مطالعات قبل به دست آمده‌اند در این مرحله به کار گرفته شده و در صورت نیاز از طریق بارش فکری و یا روش دلفی تکمیل می‌شوند. به منظور تحقق اهداف این مرحله از پژوهش، استفاده از نمودار شبکه علیت پیشنهاد می‌شود. در این نمودار، مسئله مورد مطالعه به عنوان محور قرار گرفته و عوامل مستقیم (میانی) و غیرمستقیم (اولیه/اصلی) آن در اطراف رسم می‌شوند:

- پس از انجام مراحل قبل که عوامل، کدگذاری و دسته‌بندی شده و عوامل اصلی و میانی مشخص شده‌اند، فهرستی از عوامل منطقی و منسجم به دست می‌آید که بر اساس آن‌ها می‌توان راهکارهای بدیل را ایجاد کرد. از آنجاکه به دلیل محدودیت زمان و منابع در پروژه ممکن است بررسی راهکارهای همه عوامل میسر نبوده و ضمناً حل عوامل اولیه و اصلی موجب حل عوامل میانی و فرعی شود، از این رو عوامل به دست آمده، بر اساس شاخصه‌هایی ارزیابی و اولویت‌بندی شده و بر اساس تشخیص کارشناسی و مطابق با زمان و منابع در دسترس، برخی عوامل اصلی‌تر انتخاب و به راهکارهای آن‌ها پرداخته می‌شود. گفتنی است اولویت‌بندی در چنین مواردی به معنای حذف موارد کم اهمیت‌تر نیست؛ بلکه اولویت و تمرکز فعلی بر روی مسائل و عوامل مهم‌تر گذاشته می‌شود و مسائل و عوامل کم اهمیت‌تر در آینده باید بررسی شوند.

- روش کار در این مرحله همچون مرحله اولویت‌بندی مسائل، بر اساس چند شاخصه و از طریق تحلیل فرم دلفی نیست. فرم صفحه بعد نشان‌دهنده این شاخصه‌هاست: **تمرین ص بعد**

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارده مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

جدول شاخصه های ارزیابی عوامل

شاخصه های ارزیابی							عامل
عدم کنترل پذیری عامل	کامل یا ناقص بودن علت (تامه/ناقصه)	میزان تاثیر بر لایه های زیرین	میزان عوامل تحت تأثیر	تاثیر بر حوزه های مختلف	وزن پیامدها (آسیبها)	میزان پیامدها (آسیبها)	
							عامل ۱
							عامل ۲
							عامل n

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام واره مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

فصل اول : کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وار ه مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

- پس از تعیین راهبرد اصلی در مسئله، راهکارهایی که در مراحل قبل به دست آمده و در راستای راهبرد اصلی هستند، فهرست شده و موارد معارض با اهداف و بایسته‌های تعیین شده در مسئله، حذف شده و برای یافتن بدیل‌ها و راهکارهای خلاقانه و کارآمد، از مصاحبه با اساتید و نخبگان استفاده می‌شود. در نهایت راهکارها با استفاده از تکنیک دلفی و بر اساس شاخصه‌های زیر اولویت‌بندی گشته و راهکارهای اصلی مسئله مشخص می‌شود.

ویژگی‌های راهکار اجرایی عبارت است از:

- قابلیت اجرایی شدن و ناظر به حل مسئله؛
- جامعیت نسبی؛
- معطوف به عوامل اصلی؛
- کارشناسی و علمی بودن؛
- بدون پیامدهای منفی یا دارای پیامدهای قابل اغماض؛
- تعیین و پیشنهاد عوامل و عناصر اجرا در تحقق راهکار؛
- تفکیک راهکارها از راهبردها؛
- رعایت حدود شرعی و قانونی (هدف وسیله را توجیه نمی‌کند)؛
- رعایت اصل واقع‌گرایی در عین توجه به ایده‌آل‌ها؛
- پرهیز از سطحی‌نگری و سبک‌انگاری و ارائه راهکارهای کم‌اثر؛

جدول سنجش و اولویت‌بندی راهکارها

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وار ه مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکتب: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

شاخصه‌های ارزیابی

شاخصه‌های ارزیابی						راهکار
میزان پذیرش راهکار توسط مجریان و مخاطبین	میزان تطابق با اهداف و الگوی مطلوب در حوزه مربوطه	امکان اجرا در جامعه و نهاد مربوطه	پایین بودن پیامدهای منفی احتمالی اجرای راهکار	میزان تأثیر بر لایه‌های زیرین موضوع	میزان فایده بر هزینه راهکار	
					راهکار ۱	
					راهکار ۲	
					راهکار n	

الگوی پژوهش مسئله محور راهبردگرا (مدل مکث):

فصل اول:

کلیات

فصل دوم:

مساله یابی و شناسایی و نظم دهی به مسائل (نظام وارہ مسائل)

فصل سوم:

مساله شناسی
مدل مکث: پژوهش مساله محور
راهبردگرا

تعیین مسئله پژوهش با روش تقاضامحور مشارکتی از طریق نظام وارہ مسائل یا روش نخبگی یا تعامل با نهادها

توصیف و تبیین کامل و دقیق مسئله با مطالعات اکتشافی و جلسه بارش فکری بر اساس جدول و مختصات ارائه شده

ترسیم جایگاه و وضعیت مسئله در اسناد بالادستی برای فهم وضعیت مطلوب و استاندارد مسئله و روش های حل آن

ترسیم پیشینه حاکمیتی مسئله (بررسی و سنجش عملکرد و نقش نهادهای متولی در مورد حل مسئله در حوزه های تقنین، اجرا و قضائیه)

ترسیم سابقه پژوهشی مسئله از طریق فراتحلیل پژوهش های معتبر مرتبط و استخراج عصاره آنها به صورت نمودارهای علمی (بیان آسیب ها، پیامدها، عوامل و راهکارها)

تعیین عامل یا عوامل اصلی بروز مسئله (گره اصلی) از طریق عوامل مذکور در سوابق پژوهشی و نظرسنجی از نخبگان، اساتید و مجریان

تدوین راهبردها، شاخص ها و راهکارهای حل مسئله از طریق مصاحبه عمیق با نخبگان و استخراج از قسمت سوابق پژوهشی و تلفیق آنها با همدیگر

مرحله چهارم: ارائه گزارش هشدار در صورت جدی بودن تهدیدات و آسیب ها به مسئولان امر

مرحله سوم: استخراج پیش نویس سند راهبردی (پیشنهادی) و ارائه به نهادهای عالی نظام

مرحله دوم: استخراج گزارش راهبردی از پژوهش و ارائه به نهادهای میانی

مرحله اول: ارائه کل گزارش پژوهشی و مقاله به جامعه علمی کشور

فصل اول :

کلیات

فصل دوم :

مساله یابی و شناسایی و نظم
دهی به مسائل
(نظام وارہ مسائل)

فصل سوم :

مساله شناسی
مدل مکت: پژوهش مساله محور
راهبر دگرا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدانا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَشْكُرَهُ
إِلَّا اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَسَلَّمَ